

Nefndasvið Alþingis,
Fjárlaganefnd og allsherjar- og menntamálanefnd
Austurstræti 8 – 10
150 Reykjavík

nefnasvið@althingi.is

Reykjavík, 26. apríl 2018

Efni: Umsögn félagsins Femínísk fjármál um fjármálaáætlun fyrir árin 2019 – 2023, 494. mál.

Félagið Femínísk fjármál styður að unnið sé að tengja kynja- og jafnréttissjónarmið við gerð fjármálaáætlunar og fjárlaga. Fjármálaáætlun er eitt helsta stefnumótunartæki ríkisstjórnarinnar og mikilvægt er að aðgerðir sem þar eru settar fram stuðli að réttlátri skiptingu gæða og jafnrétti. Í áætluninni er unnið með kynjaða fjárlagagerð á tíu áherslumálefnsviðum. Félagið gerir verulegar athugasemdir við að kynja- og jafnréttissjónarmið séu ekki tengd við stefnumörkun málefnsviðanna til næstu fimm ára, þrátt fyrir að því sé haldið fram í fjármálaáætluninni (bls. 105). Í umsögn þessari kemur félagið með ábendingar um hvernig megi ná því markmið við stefnumörkun áherslumálefnsviðanna.

Leiðréttum ójöfnuð: Afnema skattaafslátt og stuðla að aðgerðum í þágu jafnréttis

Mat fagráðuneytanna á jafnréttisáhrifum varpar ljósi á ólíka og ójafna stöðu kvenna og karla í íslensku samfélagi og að þörf er á aðgerðum. Það eru mörg tækifæri á málefnsviðunum til að stuðla að auknu jafnrétti og hagkvæmari skiptingu tekna og gjalda hjá hinu opinbera.

Félagið Femínísk fjármála leggur til að skattaafsláttur í formi samnýtingu skattþrepa verði afdnuminn. Greining fjármála- og efnahagsráðuneytisins á umfangi samnýtingu skattþrepa fyrir tekjuárin 2010 til 2015 sýnir að úrræðið er algengast meðal tekjuhæstu sambúðanna og að 93% af endurgreiðslunni nýttist til hækkunar ráðstöfunartekna karla. Áætlað umfang skattaafsláttarins verði um 2,7 ma.kr. árið 2018. Fjármunirnir verði nýttir til að vinna í átt að aðgerðum sem munu koma til móts við tekjulægri fjölskyldur og stuðla að auknu kynjajafnrétti á vinnumarkaði og innan heimilis, s.s.:

- Farið verði í blandaða leið á útreikningi á rétti foreldra til greiðslna í fæðingarorlofi þ.e. að auk hækkunar á hámarksgreiðslu (sem tilgreind er í fjármálaáætlun) verði fyrstu 300.000 kr. af viðmiðunartekjum greiddar óskertar.
- Samanlagður réttur foreldra til fæðingarorlofs verði tólf mánuðir, þar sem hvort foreldri fær fimm mánuði og tveir mánuðir sameiginlegir (4.450-5.150 m. kr á ári).

Gerum rétt: Samþætta kynja- og jafnréttissjónarmið við stefnumörkun

Stefnumörkunin ber ásýnd „kynhlutleysis“ en rannsóknir sýna að slík stefnumótun er líkleg til þess að viðhalda ójafnri stöðu og jafnvel ýta undir misrétti. Til að ná árangri í átt til jafnréttis þarf sjónarhorn kynjajafnréttis að vera fléttað inn í stefnumótun og ákvarðanir, líkt og kveðið er á um í lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008.

09 Almanna- og réttaröryggi

Löggæsluáætlun verði unnin út frá kynja- og jafnréttissjónarmiðum. Útvíkka þarf skilgreind verkefni og störf lögreglu, ráðast í sértækar aðgerðir til að þjónusta betur konur og minnihlutahópa. Lögreglan er einsleit, skilgreina þarf aðgerðir til að bregðast við karllægri menningu sem útilokar konur og minnihlutahópa.

11 Samgöngu- og fjarskiptamál

Samgönguáætlun verði unnin út frá kynja- og jafnréttissjónarmiðum. Brugðist verði við niðurstöðum greiningar á kynjaáhrifum innanlandsflugs frá árinu 2017, og haft verði í huga að aðrar samgöngur hafi einnig áhrif á val kvenna um búsetu. Huga þarf að efnahagslegu jafnræði og viðkvæmum hópum við gerð heildarstefnu í almenningssamgöngum.

14 Ferðaþjónusta

Bregðast þarf við jafnréttismati á kynjaskiptum vinnumarkaði í ferðaþjónustunni og ófjölskylduvænum vinnutíma. Samþætta þarf kynja- og jafnréttissjónarmið við markmið um efnahagslega, samfélagslega og umhverfislega sjálfbæra ferðaþjónustu.

18 Menning, listir, íþróttá- og æskulýðsmál

Að markmið um að bæta umgjörð og auka gæði í skipulögðu íþróttastarfi og markmið um að efla umgjörð og stuðning við afreksíþróttafólk stuðli að auknum áhrifum kvenna í íþróttum. Núverandi markmið, s.s. fjölgun afreksíþróttafólks og fjölda skráðra iðkenda, miða að því að viðhalda núverandi kynjahalla. Að brugðist verði við niðurstöðum jafnréttismats: settar fram aðgerðir til að bregðast við kynferðislegri og kynbundinni áreitni og ofbeldi innan íþróttahreyfingarinnar og unnið verði að forvörnum barna og ungmenna að andlegri líðan, og þá sérstaklega stúlkna. Að tekið sé tillit til kynja- og jafnréttissjónarmiða verði af uppbyggingu á þjóðarleikvangi í Laugardal.

21 Háskólastig

Forsendur fjárveitingu til háskóla (reiknilíkansins) eru bæði ógagnsæjar. Rannsóknir sýna að það umbunar frekar körlum og hinu karllæga og viðheldur

ójafnri stöðu kynjanna. Endurskoðun á líkaninu þarf að vera unnin með kynja- og jafnréttissjónarmið að leiðarljósi.

25 Hjúkrunar- og endurhæfingarþjónusta

Að við mörkun heildstæðrar stefnu í heilbrigðisþjónustu verði horft til kynja- og jafnréttissjónarmiða og brugðist við niðurstöðum jafnréttismats á málefnasviðinu. Samþætta þarf kynja- og jafnréttissjónarmið við markmiðið um að bæta þjónustu við aldrað fólk sem glímir við geðheilbrigðisvanda og áfengis- og/eða vímuefnavanda. Lengi hefur verið bent á mikilvægi þess að huga að sérstökum úrræðum fyrir konur með áfengis- og/eða vímuefnavanda.

27 Örorka og málefni fatlaðs fólks

Í stefnumörkun málefnasviðsins þarf að taka til greina mismunandi stöðu fatlaðs fólks út frá kynja- og jafnréttissjónarmiðum. Greina þarf mismunandi ástæður fyrir örorkumati karla og kvenna í markmiðasetningu og áætlanagerð.

28 Málefni aldraðra

Horft verði til kynja- og jafnréttissjónarmiða við aukna samræmingu við mat á þjónustupörf aldraðra einstaklinga og endurhæfingu í heimahúsum. Aðgerðir sem snúa almannatryggingakerfinu verða að taka mið af töluverðum kynjamun á greiðslum úr lífeyrissjóðum, sem orsakast af kjaramun kynjanna, rofi í atvinnuþátttöku kvenna vegna fjölskylduskuldbindinga o.fl. Kynbundinn launamunur og áhrif kynjaðs samfélags hafa þannig framlengst yfir á efri ár, og svo mun áfram verða, á meðan launamunur kynjanna er til staðar sem og ójöfn verkaskipting í fjölskyldulífi.

29 Fjölskyldumál

Bæta þarf greiðslukerfi fæðingarorlofs með heildstæðum hætti og mæta þörfum efnaminni fjölskyldna. Móta þarf heildræna stefnu stjórnvalda sem nær frá vöggu til leikskóla, brúa þarf bil milli þess þegar foreldrar eru í fæðingarorlofi og þegar barn fær dvöl á leikskóla, sem og að tryggja báðum foreldrum að annast barn sitt án þess að það hafi í för með sér verulega röskun á þátttöku þeirra á vinnumarkaði. Greina þarf kynja- og jafnréttisáhrif málefna innflytjenda og flóttafólks. Endurskoða þarf stefnumörkun út frá kynja- og jafnréttissjónarmiðum, s.s. framkvæmdaáætlun í málefnum innflytjenda.

Virðingarfyllst f.h. félagsins Femínísk fjármál.

Steinunn Þagnvaldadóttir
Finborg S. Steinþórsd.
Þreyja Þorkandóttir